

Tantárgy neve: TANM-PPM-126L Kognitív folyamatok fejlődése és fejlesztése	Kreditszáma: 4
A tanóra típusa és száma: ea. 20 óra/ félév	
A számonkérés módja: koll.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév levelező képzésben: 3 féléves 40 kredites és 5 féléves 40 kredites képzés	
Előtanulmányi feltételek:	
Tantárgy-leírás:	
<p>1. Fejlesztett kompetenciaterületek: A tanegység segíti a hallgatót abban, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismerje és értelmezni tudja a kognitív folyamatokkal és azok fejlesztettségével kapcsolatos legfontosabb tudományos eredményeket, elméleteket, és az azokhoz kapcsolható nevelésfelfogásokat • megértse a kognitív folyamatok életkori sajátosságait, felismerje az ebből következő pedagógiai tanulságokat • képes legyen a tanulók kognitív egyéni sajátosságait felismerni, az azokat alakító-befolyásoló környezeti hatásokat megérteni, és az egyéni igényeiknek és fejlődési feltételeiknek figyelembe vételével elősegíteni az értelmi fejlődésüket • képes legyen a tanulási szokások és készségek, az alapvető gondolkodási műveletek, a problémamegoldó gondolkodás, a figyelemzavarok megértésére és tantárgyon belüli fejlesztésére • elméleti tudásának birtokában képessé váljon a tanulók tudásának integrálására, az önálló tanulás képességének megalapozására, fejlesztésére • tisztában legyen a tanulók teljesítményét befolyásoló oktatói-nevelői hatásokkal; képes és kész saját tevékenységének kritikus elemzésére <p>2. Főbb tematikai csomópontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A gyakorlati feladatok elvégzéséhez szükséges módszerek, megfigyelési szempontok, a feladatok elvégzésének gyakorlati kérdései • Észlelési folyamatok: érzékelés és észlelés különbsége. A Gestalt pszichológia észlelési elvei. Konstanciák. A színlátás és a térlátás. A vizuális illúziók. Hallás. Perceptuális tanulás. • Figyelmi folyamatok: szelektív figyelem, figyelem megosztás, a figyelem fenntartása, automatikus és kontrollált folyamatok, változási vakság és figyelmetlenségi vakság • Emlékezeti folyamatok: a munkamemória, a hosszú távú emlékezet típusai (explicit ill. implicit, és a deklaratív ill. procedurális memória), felejtés. A külső és a belső környezet hatása az emlékezésre, emlékezeti torzítás, amnézia. Az emlékezés javítása • Gondolkodási folyamatok: a tudás szerveződése, következtetés, döntés, problémamegoldás. Szakérők és kezdők, gondolkodási „hibák”. Kultúra és gondolkodás. A gondolkodás fejlesztése • Az értelmi fejlődés jellemzői. A kognitív folyamatok életkori sajátosságai és ennek pedagógiai tanulságai • A kreativitás jellemzői és a kreativitást elősegítő környezet. Intelligencia és kreativitás • A kognitív folyamatok egyéni különbségei (intelligencia, emlékezőtehetség, dekoncentrálttság, tanulási stílusok, gyorsolvasás, beszédkészség stb.). Kognitív tényezők a személyiségben (pl. kognitív stílus, mezőfüggőség stb.). • Nyelvvelsajátítás, nyelvi hátrány. A beszédprodukció, az olvasás, írás és számolás alapfolyamatai. • Motiváció: alapvető motívumok és humánspecifikus motívumok, motiváció és iskola. Kogníció és érzelmek • Tanulási folyamatok: kondicionálás, szociális tanulás. Tanulás és emlékezés • Tanulás az iskolában. A hatékony tanulás módszerei, a tanulás tanítása, egyéni különbségek és figyelembe vétele a tanulási módszerekben • Speciális tanulási nehézségek: a beszédprodukció zavarai, elektív mutizmus, fejlődési diszfázia, 	

figyelemzavar, olvasási nehézségek, írási nehézségek, számolási nehézségek. A pedagógus eszközei a tanulási nehézségek kezelésére

3. Követelmények

Aktív részvétel az órai munkában és egy feladat elvégzése az alábbiakból szabadon választva.

- Kognitív funkciók megfigyelése tanórán (tanulási szokások, figyelem, iskolai fáradás stb.)
- Kognitív funkciók vizsgálata (emlékezet terjedelme, tanulási módszerek és emlékezeti teljesítmény, iskolai motiváció, időbeosztás, tanulási szokások vizsgálata, stb.)
- Egy tanuló tanulási módszereinek felmérése, egy tanulási módszer megtanítása, kipróbálása nála, és a tanulságok összegzése (pl. tömörítés, „ideális puska” készítése).
- A tanulás motivációjának vizsgálata és megnyilvánulási formái a tanítási óra keretében.
- Egy tanulási problémás vagy részképeség-zavarral küzdő gyermek megfigyelése tanórákon (esetleg Nevelési Tanácsadóban is fejlesztő pedagógusnál történő foglalkozáson), és interjú a gyerekekkel, szülővel, pedagógussal

A feladat elvégzéséhez a pedagógusjelöltek iskolában hospitálnak (kb. 7 óra).

Irodalom

N. Kollár Katalin, Szabó Éva: *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest, 2004. 8, 9, 10, 11, 12. 25. fejezet.

Bernáth László-Révész György (szerk.): *A pszichológia alapjai*. Budapest, 1998, Tertia Kiadó.

Martonné Tamás Márta, N. Kollár Katalin: *A tanulók életmódjának kérdőíves vizsgálata*. Iskolapszichológia 25. Budapest, 2001. ELTE.

Martonné Tamás Márta (szerk.): *Fejlesztőpedagógia*. Budapest, 2002, ELTE Eötvös Kiadó.

Mérő László: *Észjárások*. Budapest, 1989, Akadémiai Kiadó - Optimum Kiadó.

Oroszlány Péter: *A tanulás tanítása. Tanári kézikönyv*. Budapest, 1998, AKG Kiadó.

Pléh Csaba, Boross Otília (szerk.): *Bevezetés a pszichológiába*. Osiris Kiadó, Budapest, 2004.

Porkolábné Balogh Katalin: *Kudarccal az iskolába*. Alex-Typo, Budapest. 1992